

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 27^{ΗΣ} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1992

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Ε Π Ι Σ Η Μ Ο Σ Υ Π Ο Δ Ο Χ Η ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΕΤΑΙΡΟΥ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ κ. ΒΑΣΟΥ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Έχω τήν τιμή νά κηρύξω τήν έναρξη τῆς ἑκτακτῆς συνεδρίας τῆς Ἀκαδημίας γιά τήν ἐπίσημη ὑποδοχή τοῦ νέου ξένου ἐταίρου καθηγητῆ κυρίου Βάσου Καραγιώργη.

Ὁφείλω σέ εὐτυχή συγκυρία τὸ γεγονός ὅτι ὑποδέχομαι ὡς Πρόεδρος τοῦ σώματος τὸν παλαιὸ φίλο Βάσο Καραγιώργη ὡς ξένο ἐταῖρο. Ὁ Βάσος Καραγιώργης εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν θεράπων τῆς κυπριακῆς ἀρχαιολογίας πὸν ὑπηρέτησε μὲ ἀνασκαφές, μὲ πολυάριθμες συγγραφές καὶ ἀπὸ τῆ θέση τοῦ διευθυντῆ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος. Προσκάλεσε στήν Κύπρο πολυάριθμες ξένες ἀρχαιολογικὲς ἀποστολές καὶ ἐπέλεξε μὲ αἴσθημα εὐθύνης καὶ ἐπόπτευσε μὲ τὸ κύρος του καὶ συνέβαλε ὥστε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ξένων ἀνασκαφῶν νά δημοσιεύονται μὲ ρυθμὸ ὄχι βραδύτερο ἀπὸ τὸ ρυθμὸ τῶν δικῶν του ἀνασκαφῶν. Ὁ κύριος Βάσος Καραγιώργης ἔχει πλουτίσει τῆ βιβλιογραφία μὲ δημοσιεύσεις πρωτογενοῦς ἀνασκαφικοῦ ὕλικου, μὲ σοφές μονογραφίες, μὲ διεισδυτικὰ ἄρθρα καὶ μὲ συνθέσεις πὸν προσελκύουν εὐρύτερο ἀναγνωστικὸ κοινὸ χωρὶς νά ἀφήνουν ἀδιάφορους τοὺς εἰδικούς.

Ἀγαπητὲ κύριε συνάδελφε, φίλε,

Ἐκ μέρους τοῦ σώματος σᾶς ἀπευθίνω καὶ ἐπισήμως τὶς καλύτερες εὐχὲς ὅλων

μας μαζί με τή βεβαιότητά μας ότι θα συνεχίσετε πολλά χρόνια τὸ παραγωγικὸ ἔργο σας.

Σᾶς περιβάλλω μετὸ μεγάλο διάσημο τῆς Ἀκαδημίας.

Κατ' ἐντολή τῆς Συγκλήτου ὁ συνάδελφος κύριος Σπύρος Ἰακωβίδης θὰ προσφωνήσει τὸν καθηγητὴ κύριο Βάσο Καραγιώργη.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΣΠΥΡΟΥ ΙΑΚΩΒΙΔΗ

Ὁ κ. Βάσος Καραγιώργης, Κύπριος, τὴν καταγωγή καὶ τὴν ὑπηκοότητα, γεννήθηκε τὸ 1929 στὸ Τρίκωμο, ἐμαθήτευσε στὸ Παγκύπριο Γυμνάσιο τῆς Λευκωσίας καὶ ἐσπούδασε Ἀρχαιολογία στὸ University College τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου, τὸ ὁποῖο καὶ τοῦ ἀπένευσε τὸ 1957 τὸ διδακτορικὸ του δίπλωμα. Προηγουμένως ὁμως, μόλις ἐπῆρε τὸ πτυχίον του τὸ 1952, ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα του καὶ διορίστηκε βοηθὸς Ἐφορος τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου. Ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ ἄρχισε μίαν σταδιοδρομίαν πὸν δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ προκαλέσει τὸ θαυμασμό.

Ἀγαπητὲ φίλε,

Ὅταν ἐπισκεφθῆκατε τὸ καλοκαίρι τοῦ 1960 τὴν ἀνασκαφὴν τῶν Μνημεῶν, καὶ ἐπεράσαμε ἓνα μεσημέρι κάτω ἀπὸ τὴν ἐλιὸν τοῦ ἐκεῖ Τουριστικοῦ Περιπτέρου ἀρχίζοντας τὴ γνωριμίαν μας μετὸ νὰ ἐκθειάζουμε ὁ ἓνας στὸν ἄλλο τὰ προσόντα τῶν ἀρχιτεχνιτῶν τῶν ἀνασκαφῶν μας, εἴσαστε ἤδη Ἐφορος τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου καὶ τρία χρόνια ἀργότερα ἐγίνατε Διευθυντὴς τοῦ Τμήματος Ἀρχαιοτήτων Κύπρου, θέση τὴν ὁποία κρατήσατε ὡς τὸ 1989, ὅποτε ἀφυτηρητήσατε. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ εἶχατε τὴν εὐθύνη καὶ τὴν ἐπίβλεψη τῶν δραστηριοτήτων τόσο τῶν ὑφισταμένων σας ὅσο καὶ ὄλων τῶν ξένων Σχολῶν, Ἰνστιτούτων καὶ Ἀποστολῶν, δραστηριοτήτων γιὰ τίς ὁποῖες δημοσιεύατε ἀνελλιπῶς κάθε χρόνον στὸ περιοδικὸ Bulletin de Correspondance Hellénique τὴν ἔκθεσίν σας μετὸν τίτλον Chronique des Fouilles à Chypre. Ἡ πείρα πὸν ἀποκομίσατε κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ καὶ ἡ φήμη τὴν ὁποῖαν ἐκερδίσατε ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ σᾶς προσφερθοῦν διοικητικὲς θέσεις στὰ κυριότερα πνευματικὰ ἰδρύματα τῆς χώρας σας, τὸ Ἰδρυμα Πιερίδης, τὸ Ἰδρυμα Λεβέντη καὶ τὸ Πολιτιστικὸ Ἰδρυμα Τράπεζας Κύπρου, καθὼς καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχαιολογικοῦ συμβούλου τοῦ Προέδρου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας.

Καὶ δικαίως. Διότι διαπρέφατε καὶ στὴν ἔρευνα, καὶ στὴς δημοσιεύσεις, καὶ στὴ διδασκαλίαν.

Ἡ ὑπηρεσία σας στὸ Τμήμα Ἀρχαιοτήτων σᾶς ὁδήγησε στὸ νὰ διενεργήσετε πλῆθος μικρῶν σωστικῶν ἀνασκαφῶν, καθὼς καὶ νὰ προκαλέσετε καὶ νὰ ἐπιβλέψετε

πολλά έργα συντηρήσεως ἀρχαιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν μνημείων τῆς πατρίδας σας. Τὸ πραγματικὸ ἀνασκαφικὸ σας ἔργο ὁμως δὲν εἶναι αὐτό. Εἶναι οἱ προγραμματισμένες, ὀργανωμένες καὶ μακροχρόνιες ἀνασκαφικὲς σας ἔρευνες σὲ μίᾳ δεκάδα ἀπὸ τοὺς κυριότερους ἀρχαιολογικοὺς χώρους τῆς Κύπρου. Εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τῆς πόλεως τῆς Σαλαμίνας μὲ τὰ δημόσια κτίρια, τὰ ἱερὰ καὶ τὴ νεκρόπολή της, ὅπου ὑπῆρχε καὶ ἡ ὁμάδα τῶν κτιστῶν βασιλικῶν τάφων τοῦ 8ου αἰ. π.Χ. μὲ τὰ δημοικία, θὰ ἔλεγα, ἔθιμα ταφῆς καὶ τὸ κενοτάφιο τοῦ Νικοκρέοντος καὶ τῆς οἰκογενείας του, τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς Σαλαμίνας ποὺ αὐτοκτόνησε τὸ 311 π.Χ. γιὰ νὰ μὴν παραδοθῆ στὰ στρατεύματα τοῦ Πτολεμαίου τοῦ 1ου. Εἶναι τὰ νεκροταφεῖα τῆς προῴμιης ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ στὸν Ἀχερά καὶ στὴν Πεντάγια, τὰ Ὑστεροκυπριακὰ μὲ ἔντονες μυκηναϊκὲς ἐπιδράσεις στὴν Παλαίπαφο καὶ στὸ Χαλὰ Σουλτάν Τεκκὲ καὶ τὰ πρωτογεωμετρικὰ τοῦ Ἀλαὰ καὶ τῆς Ἀμαθούνας. Εἶναι κυρίως ἡ μεγάλη ἀνασκαφὴ τῆς Ὑστεροκυπριακῆς πόλης τοῦ Κιτίου, ἔργο ζωῆς, ποὺ ἄλλαξε ριζικὰ τὴν εἰκόνα ποὺ εἶχαμε γιὰ τὸ ἴδιο τὸ Κίτιο καὶ γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Κύπρου τῶν χρόνων ἐκείνων. Ἡ ἀνασκαφὴ ἔδειξε ὅτι τὸ Κίτιο δὲν ἦταν φοινικικὴ ἐγκατάσταση, ὅπως ἦταν γενικὰ δεκτό, ἀλλὰ ὅτι ἦταν κατοικημένο ἤδη ἀπὸ τὴν πρωτοχαικὴ ἐποχὴ, στὴν ὁποίαν ἀνῆκαν οἱ τάφοι τοῦ παλαιοῦ οἰκισμοῦ. Ἐδειξε ἐπίσης ὅτι τὸ 13ο αἰ. π.Χ. εἶχε ἐξελιχθῆ σὲ μίᾳ μεγάλῃ κυπριακῇ πόλῃ μὲ ὀχύρωση, ναοὺς, ἱεροὺς κήπους, μυκηναϊκὴ κεραμεικὴ καὶ σαφὴ καὶ ἀσφαλὴ στρωματογραφία. Ἡ καταστροφὴ του στὸ τέλος τοῦ αἰῶνος δὲν ἔφερε τὴν ἐγκατάλειψή του ἀλλὰ τὴν ἀνοικοδόμησι τῶν ναῶν μὲ τὰ τεμένη τους ἀπὸ τοὺς νεοφερμένους Ἀχαιοὺς ἐποίκους καὶ τὴν ἴδρυσή ἐργαστηρίων παραγωγῆς χαλκοῦ, ποὺ κράτησε ὡς τὰ μέσα τοῦ 10ου αἰ. π.Χ. Οἱ Φοίνικες ἤρθαν δύο αἰῶνες ἀργότερα. Εἶναι, τέλος, ἡ ἔρευνα τῶν βραχυβίων ὀχυρωμένων ἐγκαταστάσεων στὸ Παλαιόαστρο - Μάα καὶ στὴν Πύλα - Κοκκινόκρημο, προγεφυρωμάτων, καθὼς φαίνεται, καὶ σταθμῶν στὸν ἐποικισμό τῆς Κύπρου ἀπὸ τοὺς Ἀχαιοὺς τὸ 12ο αἰ. π.Χ.

Ὅπως γνωρίζουμε ὅλοι μας τὰ ἀποτελέσματα καὶ οἱ διαπιστώσεις πολλῶν ἀνασκαφῶν μένουν σφραγισμένα στὴν μνήμη, στίς σημειώσεις καὶ στίς προκαταρκτικὲς ἐκθέσεις τῶν ἀνασκαφῶν καὶ δὲ φτάνουν στὴ γνώση τοῦ ἐπιστημονικοῦ καί, κατὰ μείζονα λόγο, τοῦ εὐρύτερου ἐνδιαφερομένου κοινοῦ. Ὅχι ὁμως τῶν δικῶν σας. Μόνος ἢ μὲ τὴ συνεργασία συναδέλφων σας καὶ εἰδικῶν ἐπιστημόνων δημοσιεύσατε τίς ἀνασκαφὲς σας σὲ πολύτομες ἐκδόσεις, καὶ παρουσιάσατε δύο δωδεκάδες μονογραφικῶν καὶ συγγραμμάτων στενοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος, μίᾳ δωδεκάδα βιβλίων γιὰ τὸ εὐρύτερο κοινὸ καὶ τρεῖς περίπου ἑκατοντάδες ἄρθρων, ἀνακοινώσεων σὲ συνέδρια καὶ συμβολῶν σὲ τιμητικοὺς τόμους. Ὁ καταιγισμὸς αὐτῶν τῶν δημοσιευμάτων ἦταν βέβαια, καὶ εἶναι, ἀποτέλεσμα τῆς ἀποδοτικῆς ὀργανώσεως τοῦ

χρόνου σας και τῆς σωστῆς κατανομῆς τοῦ ἔλικου σέ ἄξιους συνεργάτες, ἀσφαλῶς ὁμως ὀφείλεται στήν προθυμία σας νά καταβάλετε τόν ἀπαιτούμενο ἐξοντωτικό μόχθο καί, κυρίως, στήν ἔντονη συναίσθηση εὐθύνης ἔναντι τῆς ἐπιστήμης καί τῶν συναδέλφων σας. Καί ὅταν ἄρχισε ἡ συστηματική καί ἐκτεταμένη διαρπαγή τῶν κυπριακῶν ἀρχαιοτήτων καί ἄλλων πολυτίμων ἀντικειμένων τῆς κυπριακῆς πολιτιστικῆς κληρονομίας ἀπό τίς τουρκικές δυνάμεις κατοχῆς, φροντίσατε νά κατατοπίσετε λεπτομερῶς τούς ἀρμοδίους διεθνεῖς ὀργανισμούς καί κατορθώσατε, ἄλλοτε μὲ τὴν πειθῶ καί ἄλλοτε μὲ διεθνῶς τεκμηριωμένες δικαστικῆς ἀποφάσεις, νά ἐπιστραφῶν στήν Κύπρο ἀνεκτίμητα ἔργα τέχνης, τὰ ὁποῖα εἶχαν πουληθεῖ στὸ ἐξωτερικό.

Σὰν νά μὴν ἔφτανε ἡ ὑπερπλήρης αὐτὴ ἐνασχόλησή σας, ἀναλάβατε καί καθήκοντα πανεπιστημιακοῦ διδασκάλου παραδίδοντας ὡς ἐπισκέπτης καθηγητῆς μαθήματα καί φροντιστήρια στὰ Πανεπιστήμια τοῦ Berkeley στήν Καλιφόρνια, τοῦ Laβάλ στὸ Québec, τῆς Νέας Ὑόρκης στὸ Albany, καί τοῦ Aberdeen, καί δεχτήκατε γιὰ ἓνα χρόνο (1983-84) τὴ διεύθυνση σπουδῶν στήν Ecole des Hautes Etudes στο Παρίσι. Κατόπιν ὅλων αὐτῶν ἡ ἐκλογή σας ὡς καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Κύπρου ἀμέσως μόλις τοῦτο ἰδρύθηκε δὲν ἐξέπληξε κανένα, ὅπως ἐπίσης δὲν ἐξέπληξαν, καί δὲν ἐκπλήσσουν, οἱ τιμητικῆς διακρίσεις πὸν σᾶς ἔχουν ἀπονεμηθεῖ σὲ ὄλο τὸ διάστημα τῆς σταδιοδρομίας σας. Ἐκλεγθήκατε ἢ ἀνακηρυχθήκατε ἑταῖρος τοῦ Merton College καί τοῦ All Souls College τῆς Ὁξφόρδης, τοῦ University College τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου, τῆς Society of Antiquaries τοῦ Λονδίνου, τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρείας Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν τοῦ Lund καί τοῦ Ἰνστιτούτου Προχωρημένων Σπουδῶν τοῦ Princeton. Ἐγίνατε τακτικὸ ἢ ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Βρετανικῆς, τῆς Γαλλικῆς, τῆς Αὐστριακῆς καί τῆς Σουηδικῆς Ἀκαδημίας, καθὼς καί τῆς Ἀκαδημίας dei Lincei. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν σᾶς ἐξέλεξε ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς τὸ 1972 καί σήμερα ἔχουμε τὴ χαρὰ νά σᾶς ὑποδεχοῦμε ὡς ξένο ἑταῖρο τῆς. Τὰ Πανεπιστήμια τῆς Lyon, τοῦ Göteborg, τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Birmingham, τῆς Toulouse, τοῦ Brock, τῶν Βρυξελλῶν καί τῆς Ὁξφόρδης σᾶς ἀνεκήρυσαν ἐπίτιμο διδάκτορά των. Σᾶς ἀπονεμήθηκαν τὰ παράσημα τοῦ Τάγματος τῆς Τιμῆς τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος τοῦ Πολικοῦ Ἀστέρος τῆς Σουηδίας, τοῦ Τάγματος Γραμμάτων καί Τεχνῶν τῆς Γαλλίας καί τοῦ Τάγματος τῆς Τιμῆς τῆς Ἰταλίας. Τέλος, τιμηθήκατε μὲ τὸ βραβεῖο τῆς Ἑταιρείας Ἑλληνικῶν Σπουδῶν τῆς Σορβόννης τὸ 1966, τὸ P.B. Bennett Commonwealth Prize τοῦ Λονδίνου τὸ 1978 καί τὸ βραβεῖο «Ὀλυμπία» τοῦ ἰδρύματος Ὁνάση τὸ 1991.

Ἡ ἀπαρίθμηση ὄλων αὐτῶν τῶν τιμῶν καὶ τῶν διακρίσεων εἶναι πράγματι ἐντυπωσιακὴ. Θὰ σᾶς ἀξιζαν ὁμως μόνο καὶ μόνο γιὰ τὸ κατὰ τὴν κρίση μου σημαντικότερό σας ἔργο, τὴν ἀνεκτίμητη ὑπηρεσία πὸν προσφέρατε στὴν πατρίδα σας μὲ τὴν πολιτικὴ πὸν ἐγκαινιάσατε καὶ ἀκολουθήσατε ὡς Διευθυντῆς τοῦ Τμήματος Ἀρχαιοτήτων. Ἀπευθύνοντας τὸ λόγο ὄχι πιά πρὸς σᾶς ἀλλὰ πρὸς ὄλους ὄσους μᾶς ἀκοῦν θὰ ἤθελα νὰ τονίσω τὰ ἑξῆς:

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ κ. Καραγεώργη καὶ μὲ τὴν ἔμπνευσή του ἡ Κύπρος, ὅπου οἱ ἀρχαιότητες ἀπαντιοῦνται σὲ κάθε βῆμα, ἄνοιξε τὰ σύνορά της σὲ ὄλους ὄσοι εἶχαν τὰ μέσα καὶ τὴν πρόθεση νὰ ἐνεργήσουν ἀνασκαφικὰς ἔρευνες καὶ χωροσκοπήσεις, ἐφόσον οἱ δραστηριότητες αὐτὲς διεξήγονταν καὶ διευθύνονταν ἀπὸ πραγματικὸν ἐπιστήμονες, ἀπὸ ἄτομα ἀρμόδια, ἐκπαιδευμένα καὶ ἱκανά. Οἱ ἐργασίες αὐτὲς τελοῦσαν ὑπὸ τὴν αὐστηρὴ καὶ συνεχῆ ἐπίβλεψη τοῦ Τμήματος Ἀρχαιοτήτων καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ κ. Καραγεώργη, ὁ ὁποῖος ἀφ' ἐνὸς ἐπίεξε τοὺς ἀνασκαφεῖς νὰ δημιουργοῦν τὸ ἔργο τους καὶ ἀφ' ἑτέρου δὲν ἐδίσταζε νὰ σταματήσῃ ὅποιους ἔδειχναν ὅτι δὲν εἶχαν τὰ κατάλληλα προσόντα ἢ τὸν ἀρμόζοντα σεβασμὸ στὶς ἀρχαιότητες καὶ στὰ δικαιώματα τῆς Κύπρου.

Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ δημιουργήσῃ μία πολυεθνὴ κοινότητα ἀξιολόγων ἐρευνητῶν καὶ διασήμων πνευματικῶν ἀνθρώπων πὸν δὲν ἔβλεπαν τὴν Κύπρο μόνο ὡς τὸ πεδίο τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν δραστηριότητος καὶ σταδιοδρομίας ἀλλὰ καὶ ὡς τὸν τόπο στὸν ὁποῖον ἦσαν πάντοτε καλόδεχτοι, καὶ τοῦ ὁποῖου οἱ χάρες ἀλλὰ καὶ τὰ προβλήματα τοὺς ἔγιναν συναισθηματικὰ οἰκειὰ. Ἔτσι ἡ Κύπρος ἀπέκτησε πολλοὺς σημαντικὸς φίλους, ἱκανοὺς καὶ διατεθειμένους νὰ ἐπηρεάσουν τὴν κοινὴ γνώμη στὶς πατρίδες τοὺς σὲ μιὰ στιγμή πὸν ἡ Κύπρος εἶχε τόσο μεγάλη ἀνάγκη διεθνῶς φιλικῶν κλίματος. Μπορεῖ ἡ ἀτμόσφαιρα αὐτὴ νὰ μὴν ἴσχυσε νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν μεγαλόνησο ἀπὸ τὴν παρουσία τῶν εἰσβολέων, ἀσφαλῶς ὁμως συνετέλεσε στὸ νὰ σωθοῦν πολλὰ καὶ νὰ ἀποφευχθοῦν χειρότερα.

Ἄγαπητὲ συνάδελφε καὶ φίλε,

Μὲ τὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ μελλοντικὴ σας προσφορὰ στὴν ἐπιστήμη θὰ εἶναι ἀντάξια τῆς τωρινῆς, σᾶς καλωσορίζουμε μὲ χαρὰ καὶ συγκίνηση στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.